

Lecturile biblice (I)

Cântarea întreit sfântă pe care o intonăm împreună cu îngerii după înălțarea noastră la cer exprimată simbolic de ritualul Intrării Mici, ne pregătește pentru momentul culminant al Liturghiei Cuvântului: împărtășirea cu Dumnezeu Cuvântul prin cuvintele Sale.

Paralelismul dintre Liturghia Cuvântului și Liturghia euharistică

Între cele două părți ale Sfintei Liturghii, Liturghia Cuvântului și Liturghia euharistică, este un strâns paralelism, ambele având în centru împărtășirea cu Dumnezeu Cuvântul: Intrării Mici cu Evanghelia îi corespunde Intrarea Mare cu cinstitele daruri, mărturisirii de credință din antifonul al II-lea (Unule Născut) - Crezul, rugăciunii și cântării trisaghionului - prima parte a anaforalei liturgice și cântarea „*Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot*”, rugăciunii de dinainte de citirea Evangheliei - epicleza, iar lecturilor biblice și în special citirii Evangheliei - împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului.

Consumarea euharistică a cuvântului

Părinții Bisericii ne atrag atenția asupra faptului că primirea cuvintelor dumnezeiești reprezintă o împărtășire la fel de reală cu Dumnezeu Cuvântul ca și primirea Sfintei Euharistii. „*Să nu pierdem un singur cuvânt din Sfânta Evanghelie, subliniază Origen, căci, dacă atunci când vă împărtășiți luați seama pe bună dreptate ca să nu cadă jos nici cea mai mică părticică, pentru ce să nu credeți că este rău a neglija un singur cuvânt al lui Hristos*”. Clement Alexandrinul (Stromatele 1, 1) arată că trebuie să ne hrănim cu semintele vieții care se găsesc în Scriptură așa cum ne împărtășim cu Sfânta Euharistie iar Sfântul Ioan Gură de Aur (Omilii la Facere 6, 2) și Sfântul Grigorie Teologul (Cuvântarea 45, 16) vorbesc despre consumarea euharistică a cuvântului frânt în mod tainic.

Cuvântul comunică viața dumnezeiască

Domnul comunică viața sa dumnezeiască și înfăptuiește legământul Său cu noi nu numai prin Taina Sfintei Euharistii ci și prin cuvânt.

Prin cuvânt lumea a fost adusă la existență: „*Cu cuvântul Domnului cerurile s-au întărit și cu duhul gurii Lui toată puterea lor*” (Psalmul 32, 6) iar „*pământul s-a încheșat, la cuvântul Domnului, din apă și prin apă*” (II Petru 3, 5). Așa dar „*prin credință înțelegem că s-au întemeiat veacurile prin cuvântul lui Dumnezeu, de s-au făcut din nimic cele ce se văd*” (Evrei 11,3).

Cuvântul nu este o simplă informație ci o energie a persoanei. Cuvântul lui Dumnezeu este un cuvânt cu putere. El nu mijlocește omului idei ci comunică și descoperă pe Dumnezeu și lucrarea sa în lume, în istorie și asupra omului. Cuvântul divin se adresează fiecărui om oriunde și oricând și aceste cuvinte susțin viața noastră cu puterea lui Dumnezeu comunicată prin ele. Omul, primind și împlinind cuvântul revelat se mântuiește, adică își împlinește vocația sa existențială: unirea cu Dumnezeu, intrarea în Împărăția cerurilor: „*Pentru aceea, lepădând toată spurcăciunea și prisosința răutății, primiți cu blândețe cuvântul sădit în voi, care poate să mântuiască sufletele voastre. Dar faceți-vă împlinitori ai cuvântului, nu numai ascultători ai lui, amăgindu-vă pe voi însivă*” (Iacov 1, 21).

Cuvântul divin curățește, sfințește, odihnește

Cuvântul dumnezeiesc provine din energiile dumnezeiești și pentru aceea el poate să curățească, să sfințească, să odihnească. „Acum voi sunteți curați, pentru cuvântul pe care vi l-am spus” (Ioan 15, 3) le zice Hristos ucenicilor înainte de patima Sa. Sfântul Chiril al Alexandriei subliniază că întreaga Sfântă Treime lucrează curățirea prin cuvânt: Tatăl prin cuvântul Fiului cu puterea Sfântului Duh. „E ca și cum ar zice: Cu voi cei dintâi s-a înfăptuit de Tatăl, prin cuvântul Meu, modul curățirii spirituale prin Duhul și în Duhul. Căci lepădând tulburarea obișnuintelor deșarte și a morții lumești, sunteți pregătiți spre rodirea plăcută lui Dumnezeu. (...) Căci nu mai trăiți în duh iudaic sau potrivit literei Legii (...) ci credeți că vă împliniți prin credința sigură și vă străduiți să mulțumiți pe Dumnezeu prin facerea de bine. (...) Deci toți cei ce se vor strădui să se curățească vor fi ca voi”. „Sfintește-i pe ei întru adevărul Tău; cuvântul Tău este adevărul” (Ioan 17, 17) se roagă Mântuitorul Tatălui iar Sfântul Petru ne îndeamnă să ne curățim și noi sufletul prin ascultarea de adevăr (I Petru 1, 22).

Provenind din energiile dumnezeiești „cuvântul lui Dumnezeu e viu și lucrător și mai ascuțit decât orice sabie cu două tăișuri, și pătrunde până la despărțitura sufletului și duhului, dintre încheieturi și măduvă, și destoinic este să judece simțirile și cugetările inimii” (Evrei 4, 12). „Căci pătrunzând în adâncurile fiecărui suflet și având, ca Dumnezeu, descoperit scopul ascuns în fiecare, înfăptuiește prin lucrarea Duhului tăierea tuturor mișcărilor noastre zadarnice”.

Iisus Hristos este Cuvântul dumnezeiesc întrupat

La „plinirea vremii” (Galateni 4, 4) Cuvântul dumnezeiesc, „Cuvântul purificator, Cuvântul cel mântuitor, Izvorul cel de viață făcător” s-a arătat în lume prin întruparea Fiului. Dumnezeu Tatăl S-a revărsat prin graiul Fiului Său, ca oamenii să cunoască înțelepciunea, iubirea desăvârșită pentru om dar și calea spre El. Și astfel „după ce Dumnezeu odinioară, în multe rânduri și în multe chipuri, a vorbit părinților noștri prin prooroci, în zilele acestea mai de pe urmă ne-a grăit nouă prin Fiul, pe Care L-a pus moștenitor a toate și prin Care a făcut și veacurile; Care, fiind strălucirea slavei și chipul ființei Lui și Care ține toate cu cuvântul puterii Sale, după ce a săvârșit, prin El însuși, curățirea păcatelor noastre, a șezut de-a dreapta slavei, întru cele prea înalte” (Evrei 1, 1-3).

Hristos ni se dăruiește prin cuvintele Sale

Cuvintele lui Hristos sunt cuvinte ale Cuvântului ipostatic suprem, „sunt ca niște vehicule ale energiilor Sale necreate, ca expresii ale Subiectului divin care ni se dăruiește prin ele”. De aceea „cuvântul Lui era cu putere” (Luca 4, 32) alungând demonii (Matei 8, 8; 8,16; Luca 7, 7), vindecând (Matei 8, 16; Luca 4, 36) și chiar înviind din morți (Luca 7, 14; Marcu 5, 41; 8, 54; Ioan 11, 43).

„Adevărat, adevărat zic vouă: Dacă cineva va păzi cuvântul Meu, nu va vedea moartea în veac” (Ioan 8, 51) căci „cuvintele mele duh sunt și viață” (Ioan 6, 23). Cuvântul Domnului este dătător de viață veșnică pentru cel ce îl primește cu credință și își arată dragostea față de Hristos prin împlinirea lui (Ioan 14, 23). Mântuitorul ne atrage atenția prin pilda semănătorului să ne facem sufletul ogor roditor pentru cuvântul Lui fără a lăsa ca grijile lumești, bogăția și plăcerile lumii acesteia să-l înăbușe (Luca 8, 5-15). Cuvântul divin se revarsă și rămâne lucrător în sufletele care i se deschid, se odihnește acolo, remarcă Origen.

Sfânta Liturghie este cadrul cel mai potrivit pentru primirea cuvântului dumnezeiesc

Duhul Sfânt este cel care dă putere cuvintelor Cuvântului făcându-le vii și lucrătoare în sufletul nostru. „Numai venind în noi deplin prin Duhul Sfânt cuvintele Domnului ne devin înțelese prin experiența interioară a vieții în Dumnezeu”.

Sfânta Liturghie creează cadrul cel mai potrivit pentru primirea cuvintelor Domnului pentru că aici Duhul Sfânt îl face prezent pe Mântuitorul. Lecturile biblice duc la prezența reală a Cuvântului lui Dumnezeu, la întâlnirea cu El, la împărtășirea cu El prin cuvintele Sale.

Împărtășirea prin cuvânt ne pregătește pentru împărtășirea cu Sfintele Taine

Împărtășirea cu Dumnezeu Cuvântul prin cuvânt nu exclude ci, dimpotrivă, presupune împărtășirea euharistică cu Trupul și Sângele Domnului. Cuvântul lui Dumnezeu citit din Sfânta Scriptură, arată Nicolae Cabasila, „*ne pregătește și ne curătă în prealabil, înainte de marea sfințire a dumnezeieștilor Taine*” .

Sfântul Maxim Mărturisitorul exprimă sub formă de rugăciune înaintarea noastră în Liturghie, conduși de Hristos, de la primirea și înțelegerea cuvintelor Sale la ospățul euharistic: „*Vino, Cuvinte al lui Dumnezeu, vrednic de laudă; dă-ne revelația cuvintelor Tale pe măsura puterilor noastre și, ridicând grosimea vălului, arată-ne, Hristoase, frumusețea lucrurilor inteligibile. Apucă mâna noastră dreaptă și „condu-o pe drumul poruncilor Tale” (Psalmul 118, 35), „du-o la cortul cel minunat până la casa lui Dumnezeu, printre strigăte de bucurie și de laudă și mulțime veselă” (Psalmul 41, 5) ca și noi să fim vrednici, prin lauda exprimată în faptele noastre și bucuria manifestată în contemplarea noastră, să atingem locul cel negrăit al ospățului și să ne desfătăm prin cântări tainice în unire cu cei care sărbătoresc praznicul cel duhovnicesc*”